

Aldığı Puan

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İSTANBUL İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
2024-2025 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
I. DÖNEM II. YAZILI SINAVI (İL GENELİ ORTAK)

Coğrafya
10. SINIF

Adı ve Soyadı : .....
Sınıfı / Şubesi : .....
Öğrenci Numarası : .....

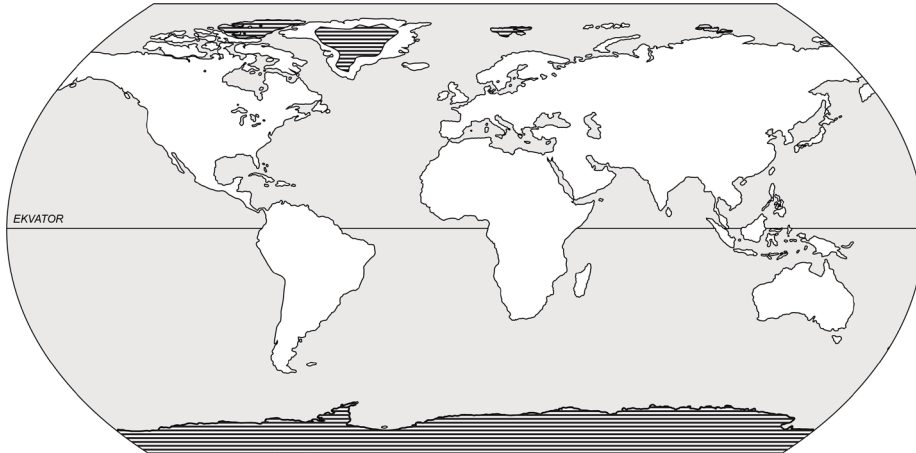
CEVAP
ANAHTARI

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

SABAH
OTURUMU

1. Bu soru kitapçığında 6 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100 (yüz) tam puan üzerinden değerlendirilecektir. Her sorunun puan değeri yanında belirtilmiştir.

1. Aşağıda kutup ikliminin yayılış alanını gösteren harita verilmiştir.

Bu bölgelerde yer şekillerinin oluşmasında en etkili dış kuvveti yazarak bu dış kuvvetin oluşturduğu yer şekillerine iki örnek veriniz. (20 puan)

En etkili dış kuvvet:
- Buzullar

Dış kuvvetin oluşturduğu yer şekilleri:
- Buzul vadisi-tekne vadi, sirk çukuru-buzul yalağı, hörgüç kaya-asimetrik tepeler, moren, drumlin, sander düzlüğü-sander ovaları cevaplarından herhangi ikisi doğru cevap olarak kabul edilir.

2. Türkiye'deki kıvrım dağlarla ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a) Oluşumunu kısaca açıklayınız. (10 puan)

- Türkiye'deki kıvrım dağlarının oluşumunda Alp-Himalaya Orojenezi etkilidir. Geniş deniz çukurlarında (Jeosenklinallerde) biriken tortul malzemeler yan basınçların etkisiyle kıvrılarak yükselmiştir. Bu orojenez sonucu oluşan kıvrım dağlarımız, günümüzdeki görünümünü Üçüncü Zaman'da (Senozoyik) almıştır.

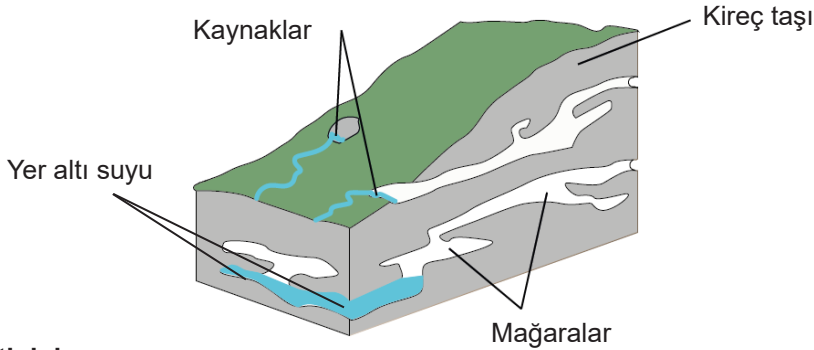
Bu açıklamayı referans gösteren diğer cevaplar da doğru kabul edilecektir.

b) Görüldüğü iki dağ sırasını aşağıdaki harita üzerinde çizip bunların adlarını yazınız. (10 puan)

- "Toroslar ve Kuzey Anadolu Dağları" isimlerinden her biri 2 puan olarak değerlendirilecektir.
- Her bir dağ sırasının çizimi 3 puan olarak değerlendirilecektir.

3. Aşağıdaki şekilde bir su kaynağı çeşidi gösterilmiştir.

Bu kaynak tipinin

a) Adını yazınız. (10 puan)

- Karstik Kaynak (Voklüz)

b) İki özelliğini yazınız. (10 puan)

Örnek Cevaplar:

- Kolay çözünebilir (kalker, jips vb.) kayaların bulunduğu arazilerde oluşur. Suların içerisinde bol miktarda kireç bulunur. Bu kaynakların akış miktarı; yağış ve kar erimelerinden etkilenecek şekilde yıl içinde değişiklik gösterir. Cevaplarından herhangi ikisi doğru kabul edilir.

4. Türkiye'deki gölleri verimli kullanmanın ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerinden herhangi birini seçerek açıklayınız. (10 puan)

Öğrencilerden beklenen, gölleri verimli kullanmanın ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerinden birini seçerek doğru şekilde açıklamasıdır. Öğrenci, aşağıdaki etkilerden herhangi birine mantık çerçevesi içinde değindiyse tam puan verilir.

Örnek Cevaplar:

Ekonomik etkiler: Balıkçılık, enerji elde etme, turizm, sulama, tuz elde etme vb. göl-ekonomi bağlantısını kurabilen cevaplar;

Sosyal ve kültürel etkiler: Göllerin göç, turizm, yeme-içme, sanat vb. gibi sosyal-kültürel faaliyetlerle bağını kurabilen cevaplar doğru kabul edilecektir.

Not: Öğrenciler cevaplarını kendi cümleleri ile farklı şekilde ifade edebilecekleri için uygun olan tüm cevaplar doğru kabul edilecektir.

5. Aşağıdaki harita üzerinde başlıca karstik platolar gösterilmiştir.

a) Bu platoların oluşumu hakkında kısaca bilgi veriniz. (10 puan)

- Karstik kayaların (kalker-kireç taşı) bulunduğu arazilerde derine doğru dar vadiler şeklinde aşındırılmasıyla oluşturulur.

b) Gösterilen platoların isimlerini yazınız. (10 puan)

- Teke ve Taşeli Platosu cevaplarından her biri 5 puan olarak değerlendirilecektir.

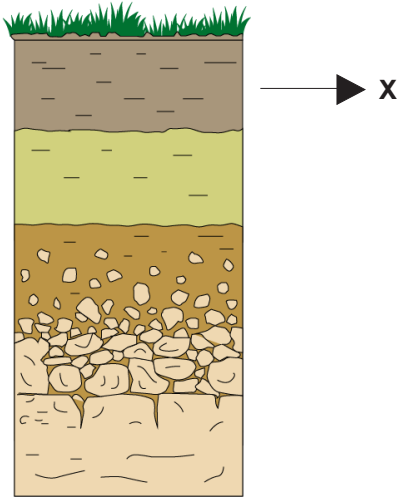

6. Topraklarla ilgili aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

a) İklimin toprak oluşumu üzerindeki etkisini kısaca açıklayınız. (6 puan)

- Toprak oluşumunda etkili en önemli faktör iklimdir çünkü sıcaklık ve yağış koşulları kayaçların fiziksel ve kimyasal yolla ayrışmasını etkiler. Nemli bölgelerde kimyasal çözünme etkili ve toprak oluşumu hızlıdır. Buna karşın soğuk ve kurak bölgelerde fiziksel çözülme etkilidir ve toprak oluşumu daha yavaştır. Yağışın fazla olduğu bölgelerde toprakta yıkanma fazladır. Bu nedenle topraklar kireç ve tuz mineralleri yönünden fakirdir. Bu sebeple kurak ve yarı kurak bölge topraklarında yıkanma az olduğundan kireç ve tuz oranı fazladır. Topraktaki humus miktarı da iklimle ilgilidir. Bitki artıklarının çürüyerek toprağa karışmasıyla oluşan ve toprağa koyu renk veren maddeye humus denir. Nemli bölgelerdeki topraklar humus yönüyle zengindir. Buna karşın kurak bölgelerde bitki örtüsünün fakir olmasından dolayı toprak humus bakımından fakirdir.

b) Aşağıdaki şekil üzerinde "X" ile işaretlenen toprak horizonunun (katmanının) adını ve bir özelliğini yazınız. (4 puan)

- A Horizonu (2 puan)

Örnek Cevaplar:

- Toprağın üst kısmıdır ve organik madde yönüyle zengindir. Genellikle koyu renklidir ve yıkanma horizonudur. Yıkanmaya bağlı olarak kil, karbonat gibi ince unsurlu maddeler ile bitki besin maddelerinin bir kısmı taşınmıştır. Toprağın aşırı derecede yıkandığı yağışlı ortamlarda bu katmanın hem rengi açılır hem de verimi düşer. (2 puan)